

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ (Ενότητες 4 & 7)

οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. ὁμοίως δὲ καὶ τὰς περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀργὰς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεσθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιάς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. οὐ μικρόν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Ἐν παντί δὴ συνεχῆ καὶ διαιρετῶ ἔστι λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸς ἡμᾶς ... Λέγω δὲ τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἐστὶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν, πρὸς ἡμᾶς δὲ ὃ μῆτε πλεονάζει μῆτε ἐλλείπει· τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδέ ταῦτόν πᾶσιν. Οἷον εἰ τὰ δέκα πολλά τὰ δὲ δύο ὀλίγα, τὰ ἕξ μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἴσω γὰρ ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται· τοῦτο δὲ μέσον ἐστὶ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. Τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς οὐχ οὕτω ληπτέον· οὐ γὰρ εἴ τῳ δέκα μναῖ φαγεῖν πολὺ δύο δὲ ὀλίγον, ὁ ἀλείπτῃς ἕξ μναῖς προστάξει· ἔστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολὺ τῷ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον· Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, τῷ δὲ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ. Ὅμοίως ἐπὶ δρόμου καὶ πάλης. Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν γὰρ καὶ τὴν ἔλλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦθ' αἰρεῖται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς.

A. Να αποδοθεῖ στη ν.ε. το ἀκόλουθο χωρίο: «ὁμοίως δὲ καὶ τὰς περὶ τὰς ἐπιθυμίας . . . κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν».

(μονάδες 10)

B. Να απαντήσετε στα ακόλουθα ερωτήματα:

B1. καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. διό δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιᾶς ἀποδιδόναι: Να σχολιάσετε αναλυτικά το χωρίο, αφού εντοπίσετε τη νέα αριστοτελική έννοια που περιέχεται σε αυτό και δώσετε τον ορισμό της.

(μονάδες 10)

B2. μήτε πλεονάζει μήτε ἐλλείπει: Αφού αναφερθείτε στα δύο άκρα της υποκειμενικής μεσότητας, να παρουσιάσετε διαγραμματικά τις αρετές που αναφέρονται στην 4^η ενότητα με τα δύο άκρα τους που υπάρχουν ή υπονοούνται εκεί.

(μονάδες 10)

B3. οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπολυ, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν: Να δείξετε τη σημασία της αγωγής για την κατάκτηση της ηθικής αρετής, σχολιάζοντας παράλληλα και τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιεί ο φιλόσοφος.

(μονάδες 10)

B4. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Ποια ήταν η άποψη του Δημόκριτου και Ηράκλειτου περί ευδαιμονίας;

(μονάδες 10)

B5. α) τρέξιμο, διένεξη, ποιότητα, υπόλοιπο, λήμμα: Με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι δοθείσες;

β) Να γράψετε στην αρχαία ή στη νέα ελληνική ένα ομόρριζο ρηματικό επίθετο (απλό ή σύνθετο) για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις, χρησιμοποιώντας παραγωγικές καταλήξεις, όπως -τός, -τέος, -ιμος:
ἀποδιδόναι, ἀναστρέφειν, ἀπέχον, φεύγει, ἐπιστήμων

(μονάδες 10)

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(Ισοκράτους Επιστολαί Β' Φιλίππῳ 1-2)

Οἶδα μὲν ὅτι πάντες εἰώθασιν πλείω χάριν ἔχειν τοῖς ἐπαινοῦσιν ἢ τοῖς συμβουλεύουσιν, ἄλλως τε κἂν μή κελευσθεῖς ἐπιχειρῆ τις τοῦτο ποιεῖν. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν μή καὶ πρότερον ἐτύγχανόν σοι παρηνεκῶς μετὰ πολλῆς εὐνοίας ἐξ ὧν ἐδόκει μοι τὰ πρέποντα μάλιστα ἂν σαυτῷ πράττειν, ἴσως οὐδ' ἂν νῦν ἐπεχείρουν ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν σοι συμβεβηκότων· ἐπειδὴ δὲ προειλόμην φροντίζειν τῶν σῶν πραγμάτων καὶ τῆς πόλεως ἕνεκα τῆς ἑμαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, αἰσχυνθείην ἂν, εἰ περὶ μὲν τῶν ἥττον ἀναγκαίων φαινοίμην σοι συμβεβουλευκῶς, ὑπὲρ δὲ τῶν μᾶλλον κατεπειγόντων μηδένα λόγον ποιοίμην, καὶ ταῦτα εἰδὼς ἐκεῖνα

μέν ὑπέρ δόξης ὄντα, ταῦτα δ' ὑπέρ τῆς σωτηρίας, ἧς ὀλιγωρεῖν ἄπασιν ἔδοξας τοῖς ἀκούσασιν τάς περί σου ῥηθείσας βλασφημίας.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ἄλλως τε καί = και μάλιστα

ὀλιγωρῶ = αδιαφορῶ

Γ1. Να αποδοθεῖ στη νέα ελληνική το παραπάνω κείμενο.

(Μονάδες 20)

Γ2. Να γραφεί ο ζητούμενος τύπος για καθεμία από τις λέξεις που δίνονται:

ἔχειν : β' ενικό ευκτικής αορίστου β' ίδιας φωνής

πρότερον: ίδιος τύπος στον υπερθετικό βαθμό

παρηνεκώς: γ' ενικό παρατατικού ίδιας φωνής

σαυτῶ: ίδια πτώση στον πληθυντικό αριθμό του γ' προσώπου

ἀποφαίνεσθαι: απαρέμφατο παρακειμένου ίδιας φωνής

συμβεβηκότων: β' ενικό ευκτικής μέλλοντα

προειλόμην: β' ενικό προστακτικής αορίστου β' ίδιας φωνής

εἰδώς: β' ενικό προστακτικής ίδιου χρόνου

ταῦτα: γενική πληθυντικού του θηλυκού

ῥηθείσας: γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού ίδιας φωνής

(Μονάδες 10)

Γ3. α) «εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον ἐτύγχανόν σοι παρηνεκῶς μετὰ πολλῆς εὐνοίας, ἴσως οὐδ' ἂν νῦν ἐπεχείρουν ἀποφαίνεσθαι περί τῶν σοι συμβεβηκότων» : Να αναγνωριστεῖ το εἶδος του υποθετικού λόγου και να μετατραπεί στο εἶδος του προδοκωμένου.

(Μονάδες 2)

Γ3. β) Οἶδα μὲν ὅτι πάντες εἰώθασιν πλείω χάριν ἔχειν τοῖς ἐπαινοῦσιν ἢ τοῖς συμβουλευούσιν, ἄλλως τε κἂν μὴ κελευσθεῖς ἐπιχειρῆ τις τοῦτο ποιεῖν: Να τραπεί το χωρίο σε πλάγιο λόγο με ρήμα εξάρτησης «οὗτος ἔφη» .

(Μονάδες 4)

Γ3.γ) Να αναγνωριστοῦν συντακτικά οι παρακάτω ὀροι: **πραγμάτων, ὄντα, περί τῶν συμβεβηκότων, ὀλιγωρεῖν.**

(Μονάδες 4)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΓΑΛΟΥΝΗ ΜΑΡΙΑ - ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ
ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΑΤΟΣ
ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ

